

LBRIS

We know
books

Sun Tzu

Arta războiului

Traducere de Lucian Pricop și Ilie Barangă

Ediție îngrijită și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Cuprins

Războiul necesar (studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7
Notă asupra ediției / 11
Notă biografică / 13

Arta războiului / 17

- I. Aprecierea situației / 19
- II. Conducerea războiului / 29
- III. Strategia ofensivă / 35
- IV. Dispuneri / 43
- V. Energie / 48
- VI. Puncte slabe și puncte tari / 55
- VII. Manevra / 61
- VIII. Cele nouă variabile / 71
- IX. Marșuri / 76
- X. Terenul / 84
- XI. Cele nouă feluri de teren / 91
- XII. Atacul prin foc / 103
- XIII. Folosirea agenților secreți / 106

*Utilizarea multidisciplinară
a preceptelor lui Sun Tzu (referințe critice) / 113*

I

APRECIEREA SITUAȚIEI¹

Sun Tzu a spus:

1. Războiul este o problemă de o importanță vitală pentru stat, o problemă de viață și de moarte, calea care duce sau spre supra-viețuire, sau spre dispariție. E foarte important să fie studiat în profunzime.

Li Ch'üan: „Armele sunt instrumente de rău augur“. Războiul este o problemă serioasă; ne temem că oamenii s-ar putea angaja în războaie fără să reflecteze dacă acestea merită.

2. Judecați-l deci în funcție de cinci factori fundamentali și comparați cele șapte elemente pe care le vom enumera mai departe. Veți putea astfel să evaluați datele esențiale.

3. Primul factor este influența morală; cel de-al doilea, condițiile atmosferice; al treilea, terenul; al patrulea, comandantul și al cincilea, doctrina.²

Chang Yü: Ordinea enumerării de mai sus este foarte clară. Când se ridică trupe pentru a-i pedepsi pe cei vinovați, consiliul templului ține seama, întâi de toate, de bunăvoința suveranilor și de încrederea popoarelor lor, apoi de anotimpul potrivit și, în cele din urmă, de dificultățile topografice. După o deliberare serioasă asupra celor trei puncte, un general

---

¹ Alte posibile traduceri sunt: „calcul“; „planuri“ sau „evaluări“. Primul punct despre care se vorbește este operațiunea pe care noi o numim evaluare (sau apreciere) a situației. (S.G.)

² „Doctrină“ are aici sensul de „lege“ sau „metodă“. (n.t.)

Știind unde se îngustează și unde se lărgeste terenul, se poate calcula mărimea efectivelor care trebuie angajate. Știind unde trebuie să se poarte lupta, știi în ce moment trebuie să-ți concentrezi sau să-ți împarți forțele.¹

7. Prin comandament, înțeleg calitățile de înțelepciune, de dreptate, de omenie, de curaj și de severitate ale generalului.

Li Ch'üan: Aceste cinci calități aparțin generalului. De aceea, în armată, este numit „Cel respectat“.

Tu Mu: ...În cazul în care comandantul este înzestrat cu înțelepciune, el este în măsură să-și dea seama de schimbarea situației și să acționeze prompt. Dacă este drept, oamenii săi vor ști exact ce recompense și ce pedepse li se cuvin. Dacă este omenos, își iubește semenul, îi împărtășește sentimentele și-i apreciază munca și osteneala. Dacă este curajos, obține victorii alegând cu pricepere momentul potrivit. Dacă este sever, trupele lui sunt disciplinate, pentru că îl știu de frică și se tem de pedeapsă.

Shen Pao Hsu zice: Dacă un general nu este curajos, va fi incapabil să-și învingă ezitățile și să facă planuri grandioase.

8. Prin doctrină, înțeleg organizarea, autoritatea, promovarea ofițerilor la rangul convenit, siguranța căilor de aprovizionare și grija pentru satisfacerea nevoilor esențiale ale armatei.

9. Nu există general care să nu fi auzit vorbindu-se despre aceste cinci puncte. Cei care le stăpânesc înving, cei care nu le stăpânesc sunt învinși.

10. Atunci când elaborați un plan de război, comparați următoarele elemente, apreciindu-le cu cea mai mare atenție.

---

¹ „Cunoscând terenul vieții și al morții...” devine, aici: „Știind unde să se poarte lupta“. (S.G.)

Știind unde se îngustează și unde se lărgeste terenul, se poate calcula mărimea efectivelor care trebuie angajate. Știind unde trebuie să se poarte lupta, știi în ce moment trebuie să-ți concentrezi sau să-ți împarți forțele.¹

7. Prin comandament, înțeleg calitățile de înțelepciune, de dreptate, de omenie, de curaj și de severitate ale generalului.

Li Ch'üan: Aceste cinci calități aparțin generalului. De aceea, în armată, este numit „Cel respectat“.

Tu Mu: ...În cazul în care comandantul este înzestrat cu înțelepciune, el este în măsură să-și dea seama de schimbarea situației și să acționeze prompt. Dacă este drept, oamenii săi vor ști exact ce recompense și ce pedepse li se cuvin. Dacă este omenos, își iubește semenul, îi împărtășește sentimentele și-i apreciază munca și osteneala. Dacă este curajos, obține victorii alegând cu pricepere momentul potrivit. Dacă este sever, trupele lui sunt disciplinate, pentru că îl știu de frică și se tem de pedeapsă.

Shen Pao Hsu zice: Dacă un general nu este curajos, va fi incapabil să-și învingă ezitățile și să facă planuri grandioase.

8. Prin doctrină, înțeleg organizarea, autoritatea, promovarea ofițerilor la rangul convenit, siguranța căilor de aprovizionare și grija pentru satisfacerea nevoilor esențiale ale armatei.

9. Nu există general care să nu fi auzit vorbindu-se despre aceste cinci puncte. Cei care le stăpânesc înving, cei care nu le stăpânesc sunt învinși.

10. Atunci când elaborați un plan de război, comparați următoarele elemente, apreciindu-le cu cea mai mare atenție.

---

¹ „Cunoscând terenul vieții și al morții...” devine, aici: „Știind unde să se poarte lupta“. (S.G.)

17. Întreaga artă a războiului se bazează pe înșelătorie.
18. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea; dacă ești activ, simulează pasivitatea.
19. Dacă sunteți aproape, faceți să se creadă că sunteți departe și, dacă sunteți departe, faceți să se creadă că sunteți aproape.
20. Momiți inamicul pentru a-l prinde în capcană; simulați dezordinea și loviți-l.

Tu Mu: Generalul Li Mu din statul Chao lasă turme de vite cu paznicii lor; când cei din Hsiung Nu au înaintat puțin, el a simulat retragerea, lăsând în urma lui mai multe mii de oameni, ca și cum i-ar fi abandonat. Când hanul a aflat acest lucru, încântat, a înaintat în fruntea unui detașament puternic. Li Mu și-a așezat grosul trupelor sale în formație de luptă pe aripile dreaptă și stângă, a declanșat un atac neașteptat, i-a zdrobit pe huni și a ucis mai bine de o sută de mii de cavaleriști.¹

21. Când inamicul se concentrează, pregătiți-vă să luptați împotriva lui; când este puternic, evitați-l.
22. Enervați-l și derutați-l pe general.

Li Chu'an: Dacă generalul este coleric, autoritatea sa poate fi ușor șubrezită. Are un caracter instabil.

Chang Yü: Dacă generalul armatei inamice este încăpățânat și se înfurie ușor, insultă-l și enervează-l, așa încât să devină furios, să nu mai vadă clar și să te atace necugetat, fără să aibă vreun plan.

23. Faceți-l să creadă că îi sunteți inferiori și încurajați-i înfumurarea.

---

¹ Membrii tribului Hsiung Nu erau nomazi care i-au deranjat pe chinezi vreme de câteva secole. Marele Zid a fost construit pentru a proteja China împotriva incursiunilor lor. (S.G.)

17. Întreaga artă a războiului se bazează pe înșelătorie.
18. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea; dacă ești activ, simulează pasivitatea.
19. Dacă sunteți aproape, faceți să se creadă că sunteți departe și, dacă sunteți departe, faceți să se creadă că sunteți aproape.
20. Momiți inamicul pentru a-l prinde în capcană; simulați dezordinea și loviți-l.

Tu Mu: Generalul Li Mu din statul Chao lasă turme de vite cu paznicii lor; când cei din Hsiung Nu au înaintat puțin, el a simulat retragerea, lăsând în urma lui mai multe mii de oameni, ca și cum i-ar fi abandonat. Când hanul a aflat acest lucru, încântat, a înaintat în fruntea unui detașament puternic. Li Mu și-a așezat grosul trupelor sale în formație de luptă pe aripile dreaptă și stângă, a declanșat un atac neașteptat, i-a zdrobit pe huni și a ucis mai bine de o sută de mii de cavaleriști.¹

21. Când inamicul se concentrează, pregătiți-vă să luptați împotriva lui; când este puternic, evitați-l.
22. Enervați-l și derutați-l pe general.

Li Chu'an: Dacă generalul este coleric, autoritatea sa poate fi ușor șubrezită. Are un caracter instabil.

Chang Yü: Dacă generalul armatei inamice este încăpățânat și se înfurie ușor, insultă-l și enervează-l, așa încât să devină furios, să nu mai vadă clar și să te atace necugetat, fără să aibă vreun plan.

23. Faceți-l să creadă că îi sunteți inferiori și încurajați-i înfumurarea.

---

¹ Membrii tribului Hsiung Nu erau nomazi care i-au deranjat pe chinezi vreme de câteva secole. Marele Zid a fost construit pentru a proteja China împotriva incursiunilor lor. (S.G.)

cucerite anterior de către generalul Meng T'ien, din statul Ch'in.¹

Ch'en Hao: Dăruiți inamicului băieți tineri și femei pentru a-i suci capul, precum și jad și mătase pentru a-i ațâța ambițiile.

24. Atacați-l în permanență, hărțuiți-l.

Li Ch'üan: Atunci când inamicul este în repaus, obosește-l.

Tu Mu: ...Spre sfârșitul celei de-a doua dinastii Han, după ce Ts'ao îl învinse pe Liu Pei, acesta a mers la Uyan Shao, care a înaintat cu trupele sale spre Ts'ao Ts'ao Ts'ao. T'ien Fang, unul dintre ofițerii de stat major ai lui Yuan Shao, a spus: „Ts'ao Ts'ao este expert în arta de a conduce trupele. Nu poate fi atacat cu ușurință. Cel mai bine ar fi să trăgăm lucrurile și să-l ținem la distanță. Cât despre dumneavoastră, generale, trebuie să construiți fortificații de-a lungul munților și fluviilor și să ocupați cele patru prefecturi. În exterior, încheiați alianțe cu conducători puternici; în interior duceți o politică agro-militară.² Apoi, alegeți din trupele de elită și faceți unități speciale. Reperați punctele unde inamicul poate fi luat prin surprindere, efectuați incursiuni repetate și destabilizați țara la sud de fluviu. Când el va veni în ajutorul flancului drept, atacați flancul stâng; când va veni în ajutorul flancului stâng, atacați flancul drept; faceți-l să-și piardă suflul, silindu-l să alerge fără încetare în toate părțile. Dacă nu veți urma această strategie victorioasă și vă veți hotărî în schimb să riscați totul într-o

---

¹ Meng T'ien i-a supus pe nomazii de la frontieră sub dinastia Ch'in și a început construirea Marelui Zid. Este considerat cel ce a inventat pensula pentru caligrafie. (S.G.)

² Aluzie la coloniile militare agricole situate în regiuni retrase, unde erau instalați soldații și familiile lor. O parte din timp era destinată culturilor, restul exercițiului, antrenamentului și, dacă era cazul, luptei. (S.G.)

cucerite anterior de către generalul Meng T'ien, din statul Ch'in.¹

Ch'en Hao: Dăruiți inamicului băieți tineri și femei pentru a-i suci capul, precum și jad și mătase pentru a-i ațâța ambițiile.

24. Atacați-l în permanență, hărțuiți-l.

Li Ch'üan: Atunci când inamicul este în repaus, obosește-l.

Tu Mu: ...Spre sfârșitul celei de-a doua dinastii Han, după ce Ts'ao îl învinse pe Liu Pei, acesta a mers la Uyan Shao, care a înaintat cu trupele sale spre Ts'ao Ts'ao Ts'ao. T'ien Fang, unul dintre ofițerii de stat major ai lui Yuan Shao, a spus: „Ts'ao Ts'ao este expert în arta de a conduce trupele. Nu poate fi atacat cu ușurință. Cel mai bine ar fi să trăgăm lucrurile și să-l ținem la distanță. Cât despre dumnea-voastră, generale, trebuie să construiți fortificații de-a lungul munților și fluviilor și să ocupați cele patru prefecturi. În exterior, încheiați alianțe cu conducători puternici; în interior duceți o politică agro-militară.² Apoi, alegeți din trupele de elită și faceți unități speciale. Reperați punctele unde inamicul poate fi luat prin surprindere, efectuați incursiuni repetate și destabilizați țara la sud de fluviu. Când el va veni în ajutorul flancului drept, atacați flancul stâng; când va veni în ajutorul flancului stâng, atacați flancul drept; faceți-l să-și piardă suflul, silindu-l să alerge fără încetare în toate părțile. Dacă nu veți urma această strategie victorioasă și vă veți hotărî în schimb să riscați totul într-o

---

¹ Meng T'ien i-a supus pe nomazii de la frontieră sub dinastia Ch'in și a început construirea Marelui Zid. Este considerat cel ce a inventat pensula pentru caligrafie. (S.G.)

² Aluzie la coloniile militare agricole situate în regiuni retrase, unde erau instalați soldații și familiile lor. O parte din timp era destinată culturilor, restul exercițiului, antrenamentului și, dacă era cazul, luptei. (S.G.)

El a înaintat până la I Ling. Hsiao Hsieh a început să se teamă și a cerut întăriri în sudul fluviului, dar acestea n-au putut veni la timp. Li Ching și-a stabilit sediul în fața orașului și Hsieh s-a predat.

„Atacați acolo unde adversarul nu se așteaptă“ înseamnă să acționezi în același fel în care, spre sfârșitul ei, dinastia Wei i-a trimis pe generalii Chung Hui și Teng Ai să atace Shu¹... Iarna, în cursul lunii a zecea, Ai a plecat de la Ying P'ing și a parcurs o regiune nelocuită, întinsă pe mai mult de șapte sute de li, străbătând drumurile de-a lungul munților și construind poduri suspendate. Munții erau înalți, văile adânci și această însărcinare foarte dificilă și periculoasă. Astfel, armata, rămânând fără hrană, era pe punctul de a pieri. Teng Ai s-a înfășurat în covoare de pâslă și s-a rostogolit pe pantele abrupte; generalii și ofițerii s-au cățărat pe ramurile copacilor. Escaladând prăpăstiile în rânduri strânse, ca bancurile de pești, armata a avansat.

Teng Ai s-a arătat mai întâi la Chiang Yu în Shu și Ma Mou, generalul însărcinat să apere acest oraș, s-a predat. Teng Ai a cerut să fie decapitat Chu Ko Chan, care rezistase la Mien Chnou și înainta spre Ch'eng Tu. Liu Shan, regele din Shu, s-a predat.

27. Acestea sunt, pentru strateg, cheile victoriei. Nu este posibil să prevezi totul dinainte.

Mei Yao-ch'en: Când vă găsiți față în față cu inamicul, adaptați-vă la schimbările de situație și găsiți metode prin care să ieșiți din situațiile dificile. Cum ar fi posibil să prevezi acestea dinainte?

28. Dacă estimările făcute la templu înainte de începerea ostilităților lasă să se întrevadă o victorie înseamnă că și calculele

---

¹ Această campanie a fost condusă în jurul anului 255 d.Hr. (S.G.)

El a înaintat până la I Ling. Hsiao Hsieh a început să se teamă și a cerut întăriri în sudul fluviului, dar acestea n-au putut veni la timp. Li Ching și-a stabilit sediul în fața orașului și Hsieh s-a predat.

„Atacați acolo unde adversarul nu se așteaptă“ înseamnă să acționezi în același fel în care, spre sfârșitul ei, dinastia Wei i-a trimis pe generalii Chung Hui și Teng Ai să atace Shu¹... Iarna, în cursul lunii a zecea, Ai a plecat de la Ying P'ing și a parcurs o regiune nelocuită, întinsă pe mai mult de șapte sute de li, străbătând drumurile de-a lungul munților și construind poduri suspendate. Munții erau înalți, văile adânci și această însărcinare foarte dificilă și periculoasă. Astfel, armata, rămânând fără hrană, era pe punctul de a pieri. Teng Ai s-a înfășurat în covoare de pâslă și s-a rostogolit pe pantele abrupte; generalii și ofițerii s-au cățarat pe ramurile copacilor. Escaladând prăpăstiile în rânduri strânse, ca bancurile de pești, armata a avansat.

Teng Ai s-a arătat mai întâi la Chiang Yu în Shu și Ma Mou, generalul însărcinat să apere acest oraș, s-a predat. Teng Ai a cerut să fie decapitat Chu Ko Chan, care rezistase la Mien Chnou și înainta spre Ch'eng Tu. Liu Shan, regele din Shu, s-a predat.

27. Acestea sunt, pentru strateg, cheile victoriei. Nu este posibil să prevezi totul dinainte.

Mei Yao-ch'en: Când vă găsiți față în față cu inamicul, adaptați-vă la schimbările de situație și găsiți metode prin care să ieșiți din situațiile dificile. Cum ar fi posibil să prevezi acestea dinainte?

28. Dacă estimările făcute la templu înainte de începerea ostilităților lasă să se întrevadă o victorie înseamnă că și calculele

---

¹ Această campanie a fost condusă în jurul anului 255 d.Hr. (S.G.)